

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Psikiyatri Konsültasyonlarının Adli Rapor Düzenleme Sürecine Etkisi

The Effect of Psychiatric Consultations on Forensic Reports Process

Orhan Meral*, Nusret Ayaz

Öz

Amaç: Bu çalışmada, farklı türden travmaya maruz kalmış olgulara Adli Tıp polikliniği tarafından istenen Psikiyatri konsültasyonun, olgularda travmaya bağlı ruhsal etkilenmenin varlığı ve sıklığının ortaya koyulması ile adli rapor üzerindeki etkisinin önemine dikkat çekilmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Haziran 2016 – Eylül 2019 tarihleri arasında adli rapor için gönderilen olgular arasından Psikiyatri bölümüne konsülte edilen 192 olguya ait veriler retrospektif olarak incelenmiştir. Olguların psikiyatrik değerlendirmesi psikiyatri uzmanları tarafından DSM-5'e (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders-5) göre yapılmıştır.

Bulgular: Çalışmada 54'ü (%28,1) erkek, 138'i (%71,9) kadın olmak üzere 192 olgu değerlendirilmiştir. Olguların yaş ortalaması 39,44 (± 13,84) olarak bulunmuştur. 164 (%85,4) olguda DSM-5'e göre bir psikiyatrik bozukluğu karşılayan tam kriterlerinin mevcut olduğu belirlenmiştir. Psikiyatrik bir bozukluk saptanan 164 olgunun 147'sinde (%89,6) travmanın bedensel etkileri "Basit Tıbbi Müdahale ile Giderilebilecek Ölçüde Hafif Nitelikte" olmasına rağmen travmanın ruhsal etkileri de göz önüne alındığında mevcut yaralanmalarının "Basit Tıbbi Müdahale ile Giderilebilecek Ölçüde Hafif Nitelikte Olmadığı" tespit edilmiştir. Cinsiyet ile olayın türü arasındaki ilişki incelendiğinde; darp eyleminin %76,6'sının (n=118) kadınlara karşı işlendiği (p<0,05) belirlenmiştir.

Sonuç: Bu çalışmada; ruhsal travmanın bulguları ortaya konulmuş ve adli raporun sonucuna etki ettiği belirlenmiştir. Adli makamlar tarafından gönderilen olgular ruhsal açıdan mutlaka değerlendirilmeli ve ruhsal travmanın bulguları adli raporlarda belirtilmelidir. Travma olgularında multidisipliner yaklaşım daha sağlıklı bir yargılama yürütülmesini sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Travma, Adli rapor, Psikiyatri, Konsültasyon

Abstract:

Objective: In this study, it was aimed to draw attention to the importance of the effect on a forensic report of trauma-related mental health effects and their frequency revealed in psychiatric consultation requested by the Forensic Medicine Polyclinic for cases exposed to different kinds of trauma.

Methods: A retrospective examination was made of 192 cases data consulted to the Psychiatry Department for a report requested by the judicial authorities between June 2016 and September 2019. Psychiatric evaluation of the cases was made by psychiatrists according to the Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders-5 (DSM-5).

Results: In the study, 192 cases, 54 male (28.1%) and 138 female (71.9%) were evaluated. The average age of the cases was 39.44±13.84 years. In 164 (85.4%) cases, the diagnostic criteria of a psychiatric disorder according to DSM-5 were met. Of 164 cases with a psychiatric disorder, although the physical effects of the trauma in 147 (89.6%) cases were classified as "of a nature which can be eliminated with a simple medical intervention", the injuries of the mental effects were determined as "of a nature which cannot be eliminated with a simple medical intervention". When the relationship between the incident and gender was examined, 76.6% (n:118) of assault crimes were determined to have been perpetrated against females (p<0.005).

Conclusion: In this study, findings of mental trauma were revealed, and consequently, the effect on the forensic report was determined. A multidisciplinary approach to trauma cases will provide more robust judicial management.

Keywords: Trauma, Forensic Report, Psychiatry, Consultation

DOI: 10.17986/blm.1400

Orhan Meral: Uzm. Dr., Çiğli Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Adli Tıp Birimi, İzmir
Eposta: orhanmeral@ymail.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-7159-1595>

Nusret Ayaz: Uzm. Dr., Niğde Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Adli Tıp Birimi, Niğde
Eposta: nusretayaz@gmail.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-9302-2820>

Bildirimler

* Sorumlu Yazar / Corresponding Author

Çıkar Çatışması

Yazarlar bu makale ile ilgili herhangi bir çıkar çatışması bildirmemişlerdir

Finansal Destek

Yazarlar bu makale ile ilgili herhangi bir malî destek kullanımı bildirmemişlerdir.

Etik Beyan

Bu çalışma için Bozyaka Eğitim ve Araştırma Hastanesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan 9 Ekim 2019 tarih ve 01 sayılı yazı ile izin alınmış olup Helsinki Bildirgesi kriterleri göz önünde bulundurulmuştur.

Geliş: 22.04.2020

Düzeltilme: 29.06.2020

Kabul: 16.07.2020

1. Giriş

Adli Tıp, hukuk ile tıbbın bir araya geldiği, tıbbın hukuka ilgili konularının araştırıldığı multidisipliner yaklaşımı temel alan bir bilim dalıdır. Adli makamlarca değerlendirilmesi istenen hususlar tıbbi yaklaşımlarla incelenir, objektif kriterlere göre değerlendirilir (1).

Çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren durumlarda, adli makamlar bilirkişilerin görüşüne başvurabilmektedir (2). Sağlıkla ilgili konularda da hekimlerden görüş istenmektedir. Kendisinden adli rapor düzenlenmesi istenen hekim, bilirkişi olarak bu görevi yerine getirmekle yükümlüdür (2). Ülkemiz adli tıp uygulamalarında düzenlenen raporların büyük çoğunluğunu travmanın ağırlığının değerlendirildiği adli travma raporları oluşturmaktadır (3). Bu raporlar Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) «Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar» başlığı altında yer alan maddelerde yazılı bulunan hususlar doğrultusunda ve adli makamların anlayacağı bir dilde düzenlenmektedir (4).

Yaralama suçları adli tıbbi açıdan değerlendirilirken ülke çapında bir standart sağlamak için 2005 yılında «Türk Ceza Kanunu'nda Tanımlanan Yaralama Suçlarının Adli Tıp Açısından Değerlendirilmesi» başlıklı rehber hazırlanmıştır. Bu rehber 2013 ve 2019 yıllarında güncellenmiş olup, yaralama suçlarında travmanın fiziksel etkilerinin yanı sıra ruhsal etkilerinin de göz önünde bulundurulması gerektiği vurgulanmıştır (5).

Günümüz tıp uygulamalarının ayrılmaz bir parçası olan konsültasyon, herhangi bir uzmanlık alanında bilimsel bilgiye ihtiyaç duyulması halinde ilgili branş hekiminden istenmektedir. Adli tıp uygulamalarında yararlanılan rehberde «travma sonrası oluşan ruhsal zararın» belirlenmesine yönelik kriterlere de yer verilmektedir. Kişide saptanan ruhsal şikayetlerin travma ile ilişkisinin kurulması esastır. Bu nedenle ruhsal etkilenmenin varlığının adli rapora yansıtılabilmesi için ruhsal değerlendirmenin yapılması gerekmektedir (5, 6).

Ülkemizde travmanın ruhsal etkileri somut delil olarak kabul edilmesine rağmen gerek soruşturma ve yargı makamının gerekse de hekimlerin görüşlerinde daha çok bedensel bulgulara önem verildiği bildirilmektedir (7). Bu çalışmada, farklı türden travmaya maruz kalmış olgulara Adli Tıp polikliniği tarafından istenen Psikiyatri konsültasyonunun, olgularda travmaya bağlı ruhsal etkilenmenin varlığı ve sıklığının ortaya koyulması ile adli rapor üzerindeki etkisinin önemine dikkat çekilmesi amaçlanmıştır.

2. Gereç Ve Yöntem

2.1. Verilerin Elde Edilmesi

Çalışma retrospektif özelliktedir. Haziran 2016 – Eylül 2019 tarihleri arasında adli makamlar tarafından Bozyaka Eğitim ve Araştırma Hastanesi Adli Tıp polikliniğine adli rapor düzenlenmesi için gönderilen olgular arasında Psikiyatri Polikliniğine konsülte edilen 192 olgu çalışmaya dâhil edilmiştir. Psikiyatrik değerlendirme, psikiyatri uzmanları tarafından DSM-5'e (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders-5) göre yapılmıştır (8).

Olguların yaş ve cinsiyet gibi demografik özelliklerinin yanı sıra, adli rapor talebinde bulunan merci, olay/suç türü ve tarihi, Adli Tıp poliklinik ve Psikiyatri konsültasyon tarihi ile konsültasyon sonucu incelenmiş olup, elde edilen sonuçların düzenlenen adli rapora etkisi araştırılmıştır.

2.2. İstatistiksel Analiz

Veriler SPSS programı (versiyon 22.0) ile analiz edilmiştir. Demografik veriler ortalama değer \pm standart sapma ve/veya yüzde olarak ifade edilmiştir. Analizlerde frekans, yüzde ve sayımla belirlenen verilerin analizinde Fisher'in kesin testi ve Pearson'ın ki-kare testi kullanılmıştır. Karşılaştırma değerleri %95 güven aralığında hesaplanmış; $p < 0,05$ olduğunda istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

Etik Beyan

Bu çalışma için Bozyaka Eğitim ve Araştırma Hastanesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan 9 Ekim 2019 tarih ve 01 sayılı yazı ile izin alınmış olup Helsinki Bildirgesi kriterleri göz önünde bulundurulmuştur.

3. Bulgular

Çalışmaya dâhil edilen 192 olgunun 54'ü (%28,1) erkek, 138'i (%71,9) kadındı. Yaşları 18-80 arasında değişmekteydi. Ortalama yaş $39,44 \pm 13,84$ olarak bulundu. Olguların yaş gruplarına göre dağılımları incelendiğinde en sık 18-30 yaş arasında ($n=60$, %31,3) yığılma gösterdiği, en sık 2017 yılında ($n=63$, %32,8) başvuru yapıldığı belirlendi. Adli rapor isteyen adli makamların %90,7'sinin ($n=174$) ilçe polis merkezi amirlikleri olduğu, suç türleri incelendiğinde %85,9 oranla ($n=165$) kasten yaralama suçu nedeniyle adli rapor düzenlenmesinin istendiği, olguların %80,2'sinin ($n=154$) darp sonucu yaralandığı belirlendi. Olgulara ve olaylara ait demografik veriler Tablo 1'de gösterildi.

Tablo 1. Demografik veriler

Cinsiyet	n (%)
Erkek	54 (28,1)
Kadın	138 (71,9)
Yaş aralığı	18 – 80
Ortalama yaş	39,44 ± 13,84
Erkek	41,91 ± 13,63
Kadın	38,48 ± 13,85
Yaş grupları	
18-30	60 (31,3)
31-40	45 (23,4)
41-50	43 (22,4)
51-60	27 (14,1)
61 ve üzeri	17 (8,8)
Yıllara göre rapor sayıları	
2016	36 (18,8)
2017	63 (32,8)
2018	47 (24,4)
2019	46 (24,0)
İstem makamı	
Polis merkezi amirliği	174 (90,7)
Jandarma karakol komutanlığı	7 (3,6)
Cumhuriyet başsavcılığı	7 (3,6)
Mahkeme	4 (2,1)
Suç türü	
Kasten yaralama	165 (85,9)
Taksirle (kazaen) yaralama	27 (14,1)
Olay türü	
Darp	154 (80,2)
Araç dışı trafik kazası	13 (6,8)
Araç içi trafik kazası	10 (5,2)
Kesici-delici alet yaralanması	8 (4,2)
Ateşli silah yaralanması	3 (1,6)
Yüksekten düşme	2 (1,0)
Elektrik çarpması	1 (0,5)
Yanık	1 (0,5)

92'si (%47,9) ilk üç gün olmak üzere toplam 158 (%82,3) olgunun olaydan sonraki ilk bir ay içerisinde adli tıp polikliniğine başvurduğu, bu olguların tamamının yine olaydan sonraki ilk bir ay içerisinde Psikiyatri bölümüne konsülte edildiği tespit edildi (Tablo 2).

Olguların tıbbi öykülerinde daha önce herhangi bir ruhsal bozukluk tanısı alıp almadıklarına dair bilgiye rastlanmadı. Psikiyatri konsültasyonu sonucunda 28 (%14,6) olguda herhangi bir ruhsal etkilene saptanmamış olup, 164 (%85,4) olguda ise DSM-5'e göre bir ruhsal bozukluğu karşılayan tanı kriterlerinin mevcut olduğu belirlendi

(Tablo 3). Bu bilgiler doğrultusunda yapılan adli tıbbi değerlendirme sonucu hazırlanan adli raporlarda; ruhsal bir bozukluk saptanmayan 28 olgunun yaralanmasının “*Basit Tıbbi Müdahale ile Giderilebilecek Ölçüde Hafif Nitelikte Olduğu*”, herhangi bir ruhsal bozukluk saptanan 164 olgunun yaralanmasının ise “*Basit Bir Tıbbi Müdahale ile Giderilebilecek Ölçüde Hafif Nitelikte Olmadığı*”nın belirtildiği görüldü.

Tablo 2. Olay tarihi ile Adli Tıp muayenesi ve konsültasyon arası süreler

Olay tarihi - Adli Tıp poliklinik başvurusu arası	n	%
İlk 3 gün	92	47,9
4 gün - 30 gün arası	66	34,4
1 ay – 6 ay arası	22	11,5
6 ay üzeri	12	6,2
Olay tarihi – Psikiyatri konsültasyonu arası	n	%
4-30 gün arası	158	82,3
1 ay – 6 ay arası	22	11,5
6 ay üzeri	12	6,2

Tablo 3. Konsültasyon sonucu saptanan ruhsal durum bulguları

	n	%
Akut Stres Bozukluğu	114	59,4
Ruhsal bozukluk yok	28	14,6
Uyum Bozukluğu	25	13,0
Travma Sonrası Stres Bozukluğu	21	10,9
Kalıcı Organik Mental Bozukluk	4	2,1

Ruhsal bozukluk saptanan olguların 147'sinde (%89,6) travmanın bedensel etkileri “*Basit Bir Tıbbi Müdahale ile Giderilebilecek Ölçüde Hafif Nitelikte Olduğu*” tespit edilmesine rağmen ruhsal etkileri de göz önüne alındığında mevcut yaralanmasının “*Basit Bir Tıbbi Müdahale ile Giderilebilecek Ölçüde Hafif Nitelikte Olmadığı*” belirlendi. 17 (%10,4) olguda ise kemik kırığı ve/veya yaşamsal tehlike oluşturan travma bulgusu/bulguları saptanması nedeniyle bu olgulardaki yaralanmalarının bedensel etkilerinin “*Basit Bir Tıbbi Müdahale ile Giderilebilecek Ölçüde Hafif Nitelikte Olmadığı*”, bu nedenle DSM-5'e göre saptanan ruhsal bozukluğun düzenlenen adli rapor sonucunu değiştirmediği tespit edildi (Tablo 4).

Tablo 4. Konsültasyon sonucu saptanan ruhsal durum bulgularının düzenlenen adli rapora etkisi

	“Basit bir tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçüde hafif nitelikte olmadığı” şeklinde değişti	Değişiklik olmadı *	Toplam
	n (%)	n (%)	n
Akut Stres Bozukluğu	106 (93,0)	8 (7,0)	114
Uyum Bozukluğu	24 (96,0)	1 (4,0)	25
Travma Sonrası Stres Bozukluğu	17 (81,0)	4 (19,0)	21
Kalıcı Organik Mental Bozukluk	0	4 (100,0)	4
Toplam	147	17	164

* Olgunun fiziki yaralanmaları “Basit bir tıbbi müdahale ile giderilebilecek nitelikte hafif olmadığı” için saptanan ruhsal bozuklukların düzenlenen adli rapora etkisi olmamıştır.

Tıbbi kayıtlarda eylemi gerçekleştiren kişinin cinsiyetine ait veri bulunmamakla birlikte, kasten yaralama suçlarının %75,8’inin (n=125) kadınlara karşı işlendiği

(p<0,05), darp suçlarının %76,6’sının (n=118) yine kadınlara karşı işlendiği (p<0,05) belirlendi (Tablo 5).

Tablo 5. Yaralanmaya neden olan suçların olguların cinsiyetine göre dağılımı.

Cinsiyet	Kasten Yaralama Suçları			Toplam	Taksirle Yaralama Suçları					Toplam
	Darp	KDAY	ASY		AİTK	ADTK	YD	EÇ	Yanık	
Erkek	36	3	1	40	2	8	2	1	1	14
	23,4%	37,5%	33,3%	24,2%	14,3%	57,2%	14,3%	7,1%	7,1%	51,9%
Kadın	118	5	2	125	8	5	0	0	0	13
	76,6%	62,5%	66,7%	75,8%	61,5%	38,5%	0,0%	0,0%	0,0%	48,1%
Toplam	154	8	3	165	10	13	2	1	1	27
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

KDAY: Kesici-delici alet yaralanması, ASY: Ateşli silah yaralanması, AİTK: Araç içi trafik kazası, ADTK: Araç dışı trafik kazası, YD: Yüksekten Düşme, EÇ: Elektrik Çarpması

Yaş grubu ile olayın türü ve yaralanmaya neden olan olayların kasten ya da taksirle meydana gelmesi arasındaki ilişki ayrı ayrı incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamadı, yine istenen konsültasyonların adli tıbbi değerlendirmedeki etkisi ile olguların yaş grubu ve cinsiyeti, olayın türü ve kasten ya da taksirle işlenmesi ve olay tarihinden konsültasyon istenmesine kadar geçen süreler arasında istatistiksel yönden anlamlı bir ilişki bulunamadı (p>0,05).

4. Tartışma

Adli Tıp uygulamalarında Psikiyatrinin en sık konsültasyon istenen bölümlerin başında geldiği bildirilmektedir (6). Bu çalışmada Haziran 2016 – Eylül 2019 tarihleri arasında adli makamlar tarafından Bozyaka Eğitim ve Araştırma Hastanesi Adli Tıp polikliniğine adli rapor için gönderilen olgular arasından 192 olgu Psikiyatri bölümü-

ne konsülte edilmiştir. Olguların çoğunluğu kadın ve 18-30 yaş grubunda olup yaş ortalaması 39,44 ± 13,84’tür. Ayrıca en sık olarak; olguların ilçe polis merkezi amirlikleri tarafından gönderildiği, kasten yaralama suçunun işlendiği, olguların darp sonucu yaralandığı belirlenmiştir. Ülkemizde bu çalışmaya benzer nitelikte yapılan çalışma sayısı oldukça kısıtlıdır. Can ve arkadaşlarının 142 olguyu incelediği çalışmada (7) olguların %56,3’ünün kadın olduğu, yaş ortalamasının 40,30±17,17 olarak bulunduğu, yaralanmaların en sık olarak trafik kazası (%29,6) ve kişiler arası şiddet sonucu olan künt travma (%28,9) ile meydana geldiği bildirilmiştir

TCK’da belirtilen “başkasının vücuduna acı veren / sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan yaralanma” tanımı incelendiğinde; meydana gelen travma sonrası kişinin bedensel ve ruhsal yaralanmalarının aynı başlıkta yer aldığı ve bu yaralanmaların ağırlık derecesinin belirlenmesinin amaçlandığı anlaşılmakta-

dır. Bu nedenle travmanın bedensel etkilerinin yanı sıra ruhsal etkilerinin de araştırılması gerekmektedir (5, 9). Bu çalışmada, olguların %82,3'ünün olaydan sonraki ilk bir ay içerisinde Adli Tıp polikliniğine başvurduğu ve bu olguların tamamının olay sonrası ilk bir ay içerisinde Psikiyatri bölümüne konsülte edildiği görülmektedir. Ruhsal etkilenmeler de büyük çoğunlukla zaman içerisinde kaybolduğundan, adli olguda ruhsal şikâyetlerin olması durumunda psikiyatrik muayenenin mümkün olan en erken dönemde yapılması, ruhsal etkilenmenin ortaya konulması ve travma ile illiyetinin kurulması açısından büyük önem arz etmektedir. Bir suçtan zarar görenlerin adli psikiyatrik incelenmesi ve hakkında rapor düzenlenmesi gerekmektedir (10).

Psikiyatri hekimleri travma sonrası gelişen ruhsal bozukluklarla ilgili travmanın kişi üzerindeki etkisini değerlendirirken, en sık olarak Amerikan Psikiyatri Birliği tarafından 2013 yılında yayınlanan DSM-5 Tanı Ölçütleri Başvuru El Kitabı'ndan yararlanır (8). Yapılan psikiyatrik muayene sonucu saptanan bulguların, DSM-5 el kitabında yer alan “Örseleme (Travma) ve Tetikleyici Etkenle (Stresörle) İlişkili Bozukluklar” bölümünde yer alan tanımlardan birinin kriterlerini karşılayıp karşılamadığını değerlendirir (Tablo 6). Bu değerlendirmede travmanın şiddeti, ruhsal etkilenimin süresi, hastanın klinik durumu ve işlevselliği ile travmayla illiyeti (neden-sonuç ilişkisi) gibi faktörler değerlendirilerek karar verilir (5).

Tablo 6. Travma ve Stresörle İlişkili Bozukluklar

Tepkisel Bağlanma Bozukluğu
Sınırsız Toplumsal Katılım Bozukluğu
Travma Sonrası Stres Bozukluğu
Akut Stres Bozukluğu
Uyum Bozuklukları
Tanımlanmış Diğer Travma ve Stresörle İlişkili Bir bozukluk
Tanımlanmamış Diğer Travma ve Stresörle İlişkili Bir bozukluk

Psikiyatri hekimlerince adli konuların zaman zaman endişe ile karşılandığı, genel psikiyatri eğitiminde adli konular üzerinde az durulduğu, ancak her psikiyatri hekiminin bu konuda genel bir bilgi birikimi olması gerektiği, böylece gerek Psikiyatri hekimlerinin yargısal ya da yönetsel zararlardan korunabilecekleri, gerekse tedavisini yürüttükleri hastaların hukuki yönden hak kaybına uğramayacağı bildirilmektedir (11). Travma nedeni ile hastaneye başvuran 1084 hastayı kapsayan bir çalışmada, 12 ay sonunda %31'inde psikiyatrik bozukluk saptanmış ve bunların %22'sinde daha önce hiç yaşamadıkları bir psikiyatrik bozukluk bildirilmiştir (12). Bu hastalarda en fazla depresyon, yaygın anksiyete bozukluğu ve travma

sonrası stres bozukluğu görülmüştür (12). Başka bir çalışmada ciddi bir yaralanmadan 72 ay sonra hastaların %28'inde en az bir psikiyatrik bozukluk geliştiği ve iş göremezlik için artmış risk oluşturduğu belirtilmiştir (13). Bu çalışmada Psikiyatri Polikliniğine danışılan olguların %85,4'ünde DSM-5'e göre bir tanı ölçütünü karşılayan ruhsal bozukluk saptandığı belirlenmiştir. En fazla akut stres bozukluğu bildirilmiştir. Can ve ark.nın çalışmasında ise bu oran %81 olarak bulunmuştur (7). Ruhsal etkilenmelerin ortaya konmasının gerek tedavi sürecine gerekse de adli tıbbi değerlendirmeye olan katkısı düşünüldüğünde, ruhsal şikâyet tarif eden ve/veya Adli Tıp polikliniğinde ruhsal etkilenme olabileceği düşünülen olgulara Psikiyatri konsültasyonu istenmesini önermekteyiz.

Ruhsal etkilenme, yaralanmanın “Basit Bir Tıbbi Müdahale ile Giderilebilecek Ölçüde Hafif Nitelikte Olduğu/Olmadığı” açısından önemlidir. Kişide travma sonucunda, bu travmaya bağlı olarak DSM-5'de yer alan bir bozukluk ortaya çıktığının belirlenmesi halinde, düzenlenen adli raporda yaralanmanın “Basit Bir Tıbbi Müdahale ile Giderilebilecek Ölçüde Hafif Nitelikte Olduğu/Olmadığı” belirtilir. Bu çalışmada Psikiyatri konsültasyonu istenen olguların %85,4'ünün DSM-5'e göre bir psikiyatrik bozukluğu karşılayan tanı aldığı, bu olguların da %89,6'sında travmanın bedensel etkilerinin “Basit Bir Tıbbi Müdahale ile Giderilebilecek Ölçüde Hafif Nitelikte Olduğu” belirlenmesine rağmen travmanın ruhsal etkileri de göz önüne alındığında mevcut yaralanmalarının “Basit Bir Tıbbi Müdahale İle Giderilecek Ölçüde Hafif Nitelikte Olduğu” tespit edilmiştir. Bu durumda adli tıp raporunda sonuç değişmiş olup travmanın etkisi daha ağır bir nitelik kazanmıştır. Buna bağlı olarak da yargılamanın seyri etkilenecek ve verilecek ceza artacaktır. Yeni mağduriyetler oluşturmamak için olgularda saptanan ruhsal bulgular ile travma arasındaki ilişkinin bilimsel/kanıta dayalı olması can alıcı bir özellik arz ettiğinden, bu raporların düzenlenmesinde multidisipliner yaklaşım gösterilmesinin olası tıbbi uygulama hatalarının önünü kesebileceği düşünülmektedir.

5. Sonuç

Bu çalışma ülkemizde bu konuda yapılan nadir çalışmalarından biri olma özelliğini taşımaktadır. Adli Tıp uygulamalarında, travmanın bedensel etkilerinin yanı sıra ruhsal etkileri *Vücut dokunulmazlığına karşı suçlarda* (TCK 86. 87. 88. ve 89. Maddeler) “algılama yeteneğinin bozulmasına neden olma”, “duyularından veya organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflamasına veya yitirilmesine neden olma”, “filin kişi üzerindeki etkisinin basit bir tıbbi müdahaleyle giderilebilecek ölçüde hafif nitelikte olup

olmaması” gibi kavramlar nedeni ile sanıkların alacağı cezalarda önemli bir etkidir (5).

Elde edilen bulgular, travmaya uğrayan olgularda travmanın ruhsal etkilerinin varlığı ve sıklığının ortaya koyulması ile adli rapor üzerindeki etkisinin önemine dikkat çekilmesi açısından önem arz etmektedir. Adli olgularda sistematik ve multidisipliner bir yaklaşım sergilenmeli, fiziki travmayla ilgili klinik branşlardan istenecek konsültasyonlar ile yetinilmeyip ruhsal şikâyet ve/veya bulgu olması halinde Psikiyatri konsültasyonu istenmelidir. Ayrıca bu tür olgularda; multidisipliner ekiplerin oluşturulması, tıbbi özgeçmişlerinin ve daha önce herhangi bir ruhsal bozukluğunun olup olmadığına dair tıbbi verilerin elde edilmesi daha sağlıklı bir değerlendirme yapılmasını sağlayacaktır. Ruhsal travmanın varlığını ortaya koymak kişinin yalnız sağlığı açısından değil aynı zamanda yasal haklarının korunması ve sağlıklı bir yargılama süreci için önem arz etmektedir.

Kısıtlılıklar

Çalışmanın yapıldığı Bozyaka Eğitim ve Araştırma Hastanesinde Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları bölümü bulunmaması nedeniyle 18 yaş altı çocuk olguların, ayrıca konsültasyon sonucu takip önerilen ancak öneriye uymayarak tekrar başvuruda bulunmayan ve bu nedenle adli tıbbi değerlendirmesi yapılamayan olguların çalışmaya dahil edilmemesi çalışmanın kısıtlılıklarını oluşturmaktadır. Ayrıca olguların tıbbi özgeçmişlerinde herhangi bir ruhsal bozukluk olup olmadığına dair bir veriye ulaşılamaması çalışmanın diğer bir kısıtlı yönünü oluşturmaktadır.

Teşekkür

Çalışma verilerinin toplanmasında kolaylık sağlayan Bozyaka Eğitim ve Araştırma Hastanesi Psikiyatri Servisi hekimleri ve diğer çalışanlarına teşekkür ederiz.

Kaynaklar

1. Dokgöz H, Koçak U. Adli Bilimler. İçinde: Dokgöz H Editör, Adli Tıp & Adli Bilimler. Ankara: Akademisyen Kitabevi; 2019. s. 1-30.
2. Dokgöz H. Bilirkişilik. İçinde: Dokgöz H Editör, Adli Tıp & Adli Bilimler. Ankara: Akademisyen Kitabevi; 2019. s. 31-50.
3. Akbaba M, Isır AB, Karaarslan B, Dülger HE. Gaziantep Üniversitesi Adli Tıp Anabilim Dalında Düzenlenmiş Adli Raporların Değerlendirilmesi (2005-2011). Bull Leg Med. 2012;17(2):10-18. <https://doi.org/10.17986/blm.201217226>.
4. Kar H, Dokgöz H. Adli Rapor. İçinde: Dokgöz H Editör, Adli Tıp & Adli Bilimler. Ankara: Akademisyen Kitabevi; 2019. s. 359-378.
5. Balcı Y, Çolak B, Gürpınar K, Anolay NN. Türk Ceza Kanunu'nda Tanımlanan Yaralama Suçlarının Adli Tıp Açısından Değerlendirilmesi Rehberi, 2019.
6. Şener MT, Kök AN. Consultation in The Practice of Forensic Medicine. Bull Leg Med. 2011;16(3):77-80. <https://doi.org/10.17986/blm.2011163729>
7. Can İÖ, Uyanıker ZD, Ulaş H, Karabağ G, Cimilli C, Salaçin S. Mental Findings in Trauma Victims. Nöropsikiyatri Arşivi. 2013; 50: 230-236.
8. American Psychiatric Association. Diagnostic and Statistical Manual Of Mental Disorders (DSM-5®). Washington, D.C: American Psychiatric Pub; 2013.
9. Karakaya I, Çolak B. Posttraumatic Stres Disorder in Children and Adolescents and Evaluation in Forensic Medicine. Bull Leg Med. 2007;12(2):82-87. <https://doi.org/10.17986/blm.2007122642>.
10. Öncü F, Sercan M. Ceza Hukukunda Adli Psikiyatri. Sercan M editör, Adli Psikiyatri Uygulama Kılavuzu, 1. Baskı, Ankara, Türk Psikiyatri Derneği Yayınları; 2007. s. 33-50.
11. Saygılı Ç, Ak S, Cantürk G. What Is The Level of Forensic Psychiatry Knowledge Among Psychiatrists in Turkey? “In Your Opinion, Should Forensic Psychiatry Be a Subspecialty?” Bull Leg Med. 2019; 24 (1):1-8. <https://doi.org/10.17986/blm.2019149810>.
12. Bryant RA, O'donnell ML, Creamer M, McFarlane AC, Clark CR, Silove D. The psychiatric sequelae of traumatic injury. Am J Psychiatry. 2010;167:312-20. <https://doi.org/10.1176/appi.ajp.2009.09050617>.
13. O'Donnell ML, Alkemade N, Creamer MC, et al. The long-term psychiatric sequelae of severe injury: a 6-year follow-up study. J Clin Psychiatry. 2016;77(4):e473-e479. doi:10.4088/JCP.14m09721.